

Τάξη Γ Λυκείου
Διαγώνισμα επανάληψης στο στερεό σώμα
Θέματα

ΘΕΜΑ Α

A1. Ένας δίσκος περιστρέφεται γύρω από σταθερό κατακόρυφο άξονα που διέρχεται από το κέντρο του, με την γωνιακή του ταχύτητα να μειώνεται. Τα διανυσματικά μεγέθη που είναι ομόρροπα είναι:

- α. η γωνιακή ταχύτητα, και η γωνιακή επιτάχυνση
- β. η γωνιακή και η γραμμική ταχύτητα
- γ. η γραμμική ταχύτητα και η γωνιακή επιτάχυνση
- δ. κανένα από τα παραπάνω

A2. Ένας τροχός κυλιέται χωρίς να ολισθαίνει σε οριζόντιο δάπεδο με το κέντρο μάζας του να έχει ταχύτητα μέτρου v_{cm} . Ένα σημείο που βρίσκεται πάνω στην κατακόρυφη διάμετρο του τροχού που διέρχεται από το κέντρο μάζας του έχει συνισταμένη ταχύτητα που έχει μέτρο $0,25v_{cm}$. Η γραμμική ταχύτητα που έχει το σημείο αυτό εξαιτίας της περιστροφικής κίνησης του τροχού είναι

- α. $0,75v_{cm}$ και ομόρροπη της v_{cm}
- β. $0,75v_{cm}$ και αντίρροπη της v_{cm}
- γ. v_{cm} και αντίρροπη της v_{cm}
- δ. $1,25v_{cm}$ και αντίρροπη της v_{cm}

A3. Η ροπή μιας δύναμης $\vec{F}$ ως προς άξονα:

- α. είναι μηδέν, όταν ο φορέας της τέμνει τον άξονα.
- β. είναι μονόμετρο μέγεθος.
- γ. αλλάζει, όταν η δύναμη μετακινείται πάνω στο φορέα της.
- δ. έχει ως μονάδα μέτρησης στο σύστημα S.I. το 1 N/m .

A4. Η ολική στροφορμή ενός συστήματος σωμάτων παραμένει σταθερή:

- α. πάντοτε.
- β. όταν η συνολική ροπή των εσωτερικών δυνάμεων είναι μηδενική,
- γ. όταν η συνολική ροπή των εξωτερικών δυνάμεων είναι μηδενική.
- δ. όταν η συνισταμένη των εξωτερικών δυνάμεων είναι μηδενική.

A5. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν με το γράμμα Σ αν είναι σωστή ή με το γράμμα Λ αν είναι λανθασμένη.

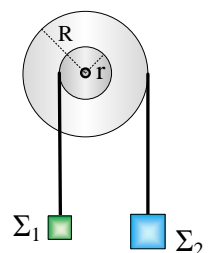
- α. Η φορά της ροπής δύναμης ως προς άξονα προσδιορίζεται με τον κανόνα του δεξιού χεριού.
- β. Στη μεταφορική κίνηση, κάθε στιγμή όλα τα σημεία του σώματος έχουν την ίδια ταχύτητα.
- γ. Το μέτρο της ροπής ενός ζεύγους δυνάμεων εξαρτάται από τη θέση του άξονα περιστροφής του σώματος, στο οποίο δρουν οι δύο δυνάμεις του ζεύγους.
- δ. Ζεύγος δυνάμεων είναι το σύστημα δύο οποιονδήποτε παράλληλων και αντίρροπων δυνάμεων.
- ε. Η δύναμη του βάρους ενός στερεού σώματος δεν δημιουργεί ποτέ ροπή.

ΘΕΜΑ Β

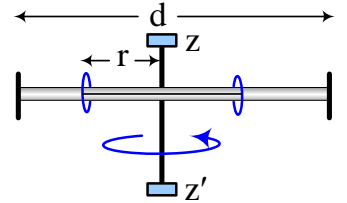
Στις παρακάτω ερωτήσεις να επιλέξετε τη σωστή απάντηση αιτιολογώντας την επιλογή σας.

B1. Στο διπλανό σχήμα βλέπουμε ένα σύστημα διπλής τροχαλίας με σχέση ακτίνων $R = 3r$. Τα σώματα Σ_1 και Σ_2 αρχικά βρίσκονται στο ίδιο κατακόρυφο επίπεδο. Κάποια στιγμή αφήνουμε το σύστημα τροχαλία – Σ_1 – Σ_2 ελεύθερο να κινηθεί και η τροχαλία αποκτά γωνιακή επιτάχυνση μέτρου $\alpha_\gamma = 5 \text{ rad/s}^2$ ωρολογιακής φοράς. Η στιγμή που τα σώματα απέχουν κατακόρυφα απόσταση $s = 10r$, θα είναι:

- α. $t = 5 \text{ s}$
- β. $t = 1 \text{ s}$
- γ. $t = 0,2 \text{ s}$

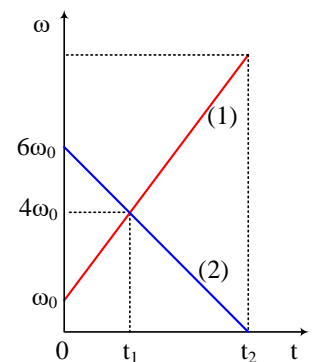
B2. Στο διπλανό σχήμα φαίνεται μια αβαρής και λεπτή ράβδος ΑΓ, μήκους d , η οποία περιστρέφεται σε οριζόντιο επίπεδο χωρίς τριβές γύρω από κατακόρυφο ακλόνητο άξονα (z/z') που διέρχεται από το μέσο της Μ. Δύο δακτυλίδια ίσης μάζας m είναι δεμένα με αβαρές και μη εκτατό νήμα στον άξονα και βρίσκονται σε απόσταση $r = d/4$ από αυτόν. Το σύστημα των δύο δακτυλιδιών έχει κινητική ενέργεια K_1 . Κάποια χρονική στιγμή κόβουμε ταυτόχρονα τα νήματα που συγκρατούν τα δύο δακτυλίδια, οπότε αυτά κινούνται χωρίς τριβές προς τα άκρα της ράβδου και καρφώνονται σε αυτά. Η κινητική ενέργεια των δύο δακτυλιδιών γίνεται ίση με K_2 . Ο λόγος $\frac{K_1}{K_2}$ είναι ίσος με:

- α. $\frac{K_1}{K_2} = 4$ β. $\frac{K_1}{K_2} = \frac{3}{4}$ γ. $\frac{K_1}{K_2} = 2$

Δίνεται ότι η αβαρής κινούμενη ράβδος δεν έχει στροφορμή ούτε κινητική ενέργεια.

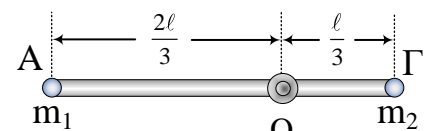
B3. Δύο τροχοί T_1 και T_2 κυλίνουν χωρίς να ολισθαίνουν, ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο. Στο διπλανό διάγραμμα φαίνεται η γραφική παράσταση του μέτρου της γωνιακής ταχύτητας του κάθε τροχού, σε συνάρτηση με το χρόνο. Τη χρονική στιγμή t_2 , ο λόγος $\frac{\Delta\theta_1}{\Delta\theta_2}$ της γωνιακής μετατόπισης που έχει διαγράψει ο τροχός T_1

προς την αντίστοιχη γωνιακή μετατόπιση που έχει διαγράψει ο τροχός T_2 , θα είναι ίσος με:

- α. $\frac{16}{5}$ β. $\frac{11}{6}$ γ. $\frac{6}{11}$

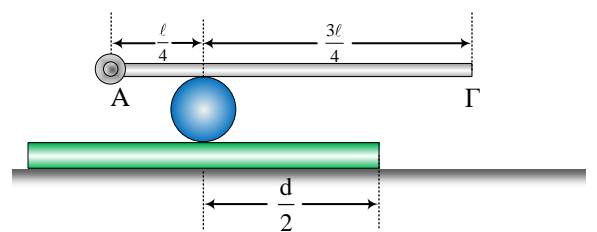
B4. Στο διπλανό διάγραμμα τα δύο σφαιρίδια που τα θεωρούμε σημειακά αντικείμενα είναι κολλημένα στα άκρα Α και Γ αβαρούς ράβδου έχουν μάζες $m_1 = 2m$ και $m_2 = m$ αντίστοιχα. Η ράβδος που τα συγκρατεί είναι αβαρής και μπορεί να περιστρέφεται χωρίς τριβές σε κατακόρυφο επίπεδο γύρω από το σημείο Ο. Η απόσταση του άκρου Α από το Ο είναι $2\ell/3$ και του Γ από το Ο, $\ell/3$, όπου ℓ το μήκος της ράβδου. Αρχικά με την βοήθεια κάποιας εξωτερικής δύναμης συγκρατούμε τη ράβδο σε οριζόντια θέση και την χρονική στιγμή $t_0 = 0$ αφήνουμε το σύστημα να κινηθεί. Τη στιγμή $t_0 = 0$ ο ρυθμός μεταβολής της στροφορμής είναι ίσος με:

- α. $2mg\ell$ β. $\frac{5mg\ell}{3}$ γ. $mg\ell$

ΘΕΜΑ Γ

Μία λεπτή ομογενής ράβδος (ρ_1) μήκους $\ell = (ΑΓ) = 4$ m και βάρους $w_1 = 10$ N, είναι αρθρωμένη στο σημείο Α και ισορροπεί οριζόντια ακουμπώντας πάνω σε μία ομογενή σφαίρα ακτίνας $R = 20$ cm βάρους $w_2 = 20$ N. Το σημείο επαφής σφαίρας ράβδου απέχει απόσταση $\ell/4$ από το σημείο Α. Η σφαίρα βρίσκεται πάνω σε άλλη ομογενή ράβδο μήκους d και ακουμπά ακριβώς στο μέσο της, όπως φαίνεται στο διπλανό σχήμα.

α. Να βρείτε τη δύναμη που δέχεται η κάτω ράβδος (ρ_2) από τη σφαίρα.

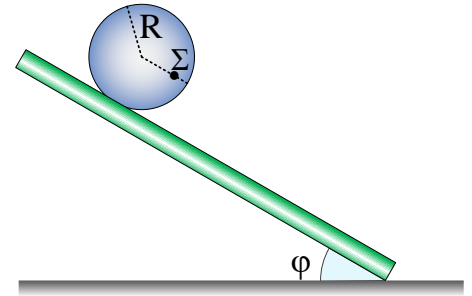
- Κάποια στιγμή δίνουμε στην κάτω ράβδο (ρ_2) ταχύτητα μέτρου v και η σφαίρα δεν ολισθαίνει με καμία ράβδο.

Διαγώνισμα στη μηχανική στερεού σώματος 2022

β. Να βρείτε το μήκος d της ράβδου ρ_2 , αν η σφαίρα χάνει ταυτόχρονα την επαφή της και με τις δύο ράβδους.
 γ. Να βρείτε τον αριθμό των περιστροφών που έχει κάνει η σφαίρα ως τότε.

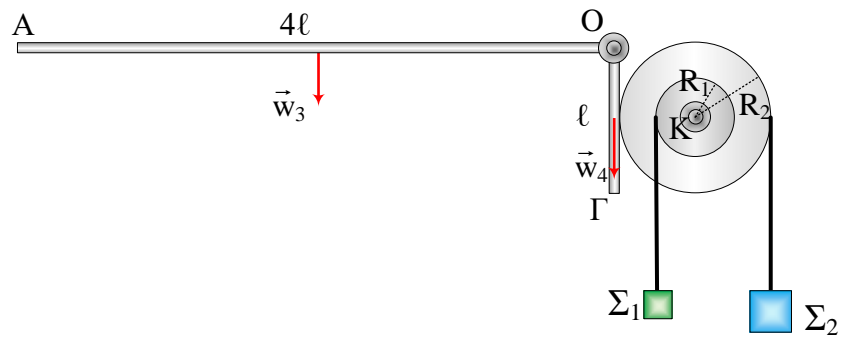
- Με την ίδια ράβδο (ρ_2) και τη σφαίρα φτιάχνουμε ένα κεκλιμένο επίπεδο τέτοιο ώστε μόλις αφήσουμε την σφαίρα να κυλίσει (χωρίς ολίσθηση) πάνω σε αυτό να αποκτά επιτάχυνση μέτρου $a_{cm} = 5 \text{ m/s}^2$.

δ. Να βρείτε ποια χρονική στιγμή (μετά την εκκίνηση) το σημείο Σ της σφαίρας που βρίσκεται σε μία ακτίνα παράλληλη με το κεκλιμένο επίπεδο και απέχει $r = 5 \text{ cm}$ από την περιφέρεια θα αποκτήσει ταχύτητα μέτρου $v = 2,5 \text{ m/s}$.

ΘΕΜΑ Δ

Στο διπλανό σχήμα βλέπουμε μία διπλή τροχαλία με ακτίνες R_1 και $R_2 = 2R_1$. Στους δύο δίσκους έχουμε δέσει μέσω αβαρών μη εκτατών νημάτων τα σώματα Σ_1 μάζας m_1 και Σ_2 μάζας $m_2 = 5 \text{ kg}$. Το σύστημα τροχαλία, Σ_1 , Σ_2 ισορροπεί εξαιτίας της δύναμης τριβής $T_{στ} = 40 \text{ N}$ (που έχει ίδια φορά με το βάρος) που δέχεται από τις δύο ομογενείς ράβδους με βάρη $\vec{w}_3$ και $\vec{w}_4$ αντίστοιχα. Ο

συντελεστής οριακής τριβής μεταξύ ράβδου και τροχαλίας είναι $\mu = 0,5$. Αν κόψουμε το νήμα που συγκρατεί το Σ_1 τότε το σύστημα των τροχαλιών μόλις που δεν ολισθαίνει στην επαφή ράβδου τροχαλίας. Οι δύο ράβδοι (κάθετα συγκολλημένες στο O), όπως φαίνονται στο σχήμα έχουν, η δε κατακόρυφη μήκος l και η οριζόντια μήκος $4l$ όπως φαίνεται στο σχήμα.

α. Να βρείτε τη μάζα m_1 του σώματος Σ_1

β. Να βρείτε την κάθετη δύναμη $\vec{N}$ που ασκεί στις ράβδους η τροχαλία.

γ. Να βρείτε το βάρος w_3 της αρχικά οριζόντιας ράβδου.

- Απομακρύνουμε τη διπλή τροχαλία και το σύστημα των δύο ράβδων ισορροπεί σε τέτοια θέση όπου η μακρύτερη ράβδος σχηματίζει με την κατακόρυφο που περνά από τον άξονα O , σχηματίζει γωνία $\theta = 30^\circ$.

δ. Να δείξετε ότι οι δύο ράβδοι δεν είναι κατασκευασμένες από το ίδιο υλικό.

Σημείωση: Σε ένα ομογενές σώμα, το βάρος του είναι ανάλογο του μήκους του.

Δίνεται ότι $g = 10 \text{ m/s}^2$. Θεωρείστε αμελητέο το πάχος των ράβδων.

